

A VIZUÁLIS KATEGORIZÁCIÓ FEJLŐDÉSÉNEK VIZSGÁLATA

Rokszin Adrienn Aranka
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: vizuális kategorizáció; kognitív képességek

Mindennapi tevékenységeink jelentős része kapcsolódik a kategorizációs folyamatokhoz. Az, ahogyan csoportosítjuk a különböző elemeket, meghatározza, hogyan tanuljuk meg az objektumok közötti kapcsolatot, és ezeket a kapcsolatokat hogyan terjesztjük az új elemek esetén. *Rosch* (1976) szerint, bár a hároméves gyermekek az ismert ingereket képesek alapszinten kategorizálni, a fölérendelt, magasabb szintű besorolás csak az iskolai évek alatt érik és fejlődik tovább. A vizuális kategorizációval foglalkozó tanulmányok többsége az iskoláskor előtti időszakot (főként a csecsemőkort) vizsgálja, csak nagyon keveset tudunk arról, hogy iskoláskorban milyen változások következnek be ezen képesség tekintetében.

A felmérés célja a különböző iskolás korcsoportok viselkedéses adatainak (reakcióidő és pontosság) összehasonlítása volt egy vizuális kategorizációs feladat végzése során, így lehetőség nyílik az iskoláskor alatt bekövetkező érési folyamatok feltérképezésére. A vizsgálatban egészséges felnőtt személyek és 7–15 éves gyermekek vettek részt (N=80). A gyermekek mintáját további három csoportra bontottuk: első csoport: 7–8 évesek, második: 10–11, harmadik: 13–15 évesek (csoportonként 20 fő). A kísérleti személyek állat- és járműobjektumokat ábrázoló színes képeket láttak. A vizsgálat során az eredeti képek mellett különböző mértékben módosított képeket is mutattunk, melyeknek köszönhetően vizsgálhatóvá válik az egyes kéregalatti vizuális csatornák (magno- és parvocelluláris pályák) fejlődése is.

Kategorizációs képességeink kialakulása és fejlődése fontos számos kognitív képesség megszerzésében, kritikus szerepet játszik az emlékezet, az érvelés és a problémamegoldás fejlődésében, illetve abban, hogy minél hatékonyabb módszerekkel sajátítsuk el az új tudást, vagyis, hogy megtanuljunk tanulni (*O'Sullivan*, 1996). A kutatás lehetővé teszi az iskoláskorban bekövetkező változások feltérképezését a vizuális kategorizáció tekintetében, vagyis egy újabb korosztályra is kiterjed a kategorizációs folyamatok érésének megismerése.